

מתורתו של צדיק אביך ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת שנלקטו מכל ספריו הק'

פרשת ניצנים - ראש השנה ה'תשפ"ב

אין דבר העומד בפני התשובה

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל (דברים כט ט). יש לדקדק אמאי משה רבנו עליו השלום הצריך לפרט כל הפרטות האלה, ראשיכם שבטיכם וכו', די באמרו אתם נצבים כלכם כל איש ישראל. ואפשר לומר דמשה רבנו עליו השלום בא להודיע לישראל מעלת התשובה וסגולת פעלתה, שלא תעלה טינא בלב האיש העובר עברות חמורות שלא תועיל לו תשובה, והואיל ואדחי אדחי, ויעשה כי אם תאוות היצר כיון שאין תשובתו מתקבלת, ובזה יתשל ולא יעשה תשובה. לזה בא משה רבנו עליו השלום להוציא הדבר הזה מלבם ולהודיעם שאין שום דבר העומד בפני התשובה, ואפלו אם חס ושלום נתקבצו כל העברות החמורות באדם והתמיד בהם, כשיעשה תשובה הכל נמחל לו, שהרי אפלו אלישע דשמע כרוזא קרי בחיל ואמר 'שובו בנים שובבים (ירמיה ג כב), חוץ מאחר' (חגיגה טו א), אמרו רבותינו זכרונם לברכה אם עשה תשובה היה מתקבל, שאין שום דבר עומד בפני התשובה:

אין העולם עומד אלא על התשובה

ועל התשובה עומד העולם, ולא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם עד שהקדים את התשובה (זוהר ח"ג ט:), ותחלת התורה היא 'בראשית', ובי"ת ד'בראשית' רבתי, ואות בי"ת בה ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ובי"ת זו היא בינה, והיא שימינה פשוטה לקבל השבים. וזה לך האות, כיון שבי"ת זו היא תחלת התורה והיא בינה, הרי מורה באצבע ממש ומכרזת ואומרת אני בי"ת היא ראשית הכל, שאני היא התשובה, כל שחטא והעוה ופשע ומרד יקרב לי בתשובה שאני היא הבינה המקבלת השבים, והנגש אלי בתשובה שרוי לו מחול לו כל מה שעבר, שאין העולם עומד אלא על התשובה, ומשום הכי בי"ת היא תחלת התורה, ובאות בי"ת נברא העולם, והיא בינה שהיא התשובה כאמור. וזהו מלת 'בראשית', בי"ת ראשית, דהינו אות בי"ת היא ראשית הכל, שהיא בינה שהיא התשובה, ובה נברא העולם ועליה קים העולם:

ובזה שפיר נחא מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לד:) דבמקום שבבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, דזה מוכח ממלת 'בראשית' שהיא תחלת התורה, בי"ת ראשית, דהינו דבעלי תשובה שהם אחוזים בבי"ת שהיא הבינה והיא התשובה כאמור, הם הנקראים ראשית הכל, נמצא הם ראש אפלו על צדיקים גמורים:

(מחשוף הלבן פרשת ניצנים)

עיקר התשובה, בשבירת לב ובהכנעה

קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע (תהלים לד ט). בא להודיע, דעקר קבול התשובה

הוא שברון לב והכנעת רוח, דכל מה שירבה האדם בשבירת לב ובהכנעת רוח, תרבה נפשו להטהר. וכל עקר התשובה תלוי בזה, דאם לא שבר תאוותו והסיר גאותו לא עשה ולא כלום. לזה אמר קרוב ה' לנשברי לב, הם המשברים תאוות לבם, ואת דכאי רוח יושיע, הם המשפילים רוחם וחוזרים עניים. באמת, כשהיה השבים בתשובה עניים, אז יהיה ה' קרוב להם ושומע תפלתם ומקבלה:

(אלף בינה מזמור לד בתהלים)

הקב"ה עונה וסולה לשבים

רחוק מרשעים יושעה, כי חקיך לא דרשו (תהלים קיט קנה). זה קאי אדסמיך ליה, על פי מה שכתבנו דמלת 'לאמרתך' היא התשובה כאמור. ואומר עכשו דמי שהוא עושה תשובה וחוזר מחטאינו כראוי, כשקורא להקדוש ברוך הוא בעת צרתו עונהו, וכמו שנאמר בנביא (ישעיה נה ז) 'יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתי וישב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח'. הרי משמע בפשיטות דכשהאדם עושה תשובה, צועק אל השם ועונהו. ועוד מקרא מלא הוא בתהלים (נ טו) 'וקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני'. הרי בפרוש אמר הקדוש ברוך הוא יתברך שמו בפיו, כשתהיה בעל תשובה, אומר לאדם: כשתקראני בעת צרתך אענה אותך, והרי גלוי לפני כשאצילך מצרתך, גם אתה תוסיף ותכבדני. וזהו שנאמר 'אחלצך ותכבדני'. ואחר זה נמי אמר הכתוב (שם פסוק טז) 'ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי וכו', וכמה מקראות מלאים מזה הענין:

רחוק הישועה מהרשעים שאינם דורשים התשובה

והנה דוד המלך עליו השלום כשארע לו אותו מעשה ועשה תשובה שלא עשה כמותה שום אדם בעולם, ואחר תשובתו היה צועק ומתחנן בכל יום להקדוש ברוך הוא שיקבל תשובתו כראוי, שהיה לבו נוקפו אולי לא נתקבלה תשובתו כראוי, כמו שנאמר (תהלים נא ה) 'חטאתי נגדי תמיד', ועם כל זה דואג ואחיתפל וכיוצא בהם היו מלעיגים עליו ואומרים שלריק יגע, שהקדוש ברוך הוא חס ושלום לא יקבל תשובתו ולא ישמע את צעקתו ביום צרתו (תנחומא כי תשא ד), ועכשו כנגדם אומר רחוק מרשעים יושעה, שאומר הרי הם חכמים ביותר ויודעים בפשיטות שהקדוש ברוך הוא מקבל השבים, שהתשובה נבראת קדם שנברא העולם (פסחים נד א), והדברים שאומרים עלי שלא תקבל תשובתי, במזיד ובמרד אומרים כן, ובאמת עליהם ראוי לאמר רחוק מרשעים יושעה, שעומדים במרדם ואינם רוצים לשוב, משום שחקיך לא דרשו, שחקקת לנו בתורה שהתשובה אינם דורשים אותה, אבל אני שדורש אותה בכל יום פשוט אצלי שאין התשובה רחוקה ממני:

הנמנעים מצדקה הם רשעים

אי נמי אפשר לומר, שהרשעים שאמר כאן הם הקמצנים והם אבידי לב מן הצדקה, שיש להם ממון וקופצים ידיהם מלתת, ואף על פי שאין עברות אחרים בידם מכל

השנה וביום הכפורים כמו שרמזנו לעיל, צריכים אתם בני ישראל שתהיו צדיקים וישרים כדי שתקבל תפלתכם. והודו לה' בכבוד וכו' (שם פסוק ב) היא תקיעת השופר כמו שכתבנו וכו', ודעו לכם כי ה' אוהב צדקה ומשפט (שם פסוק ה) להיות בארץ משום דרצה להשרות שכנתו בארץ, והו' חסד ה' מלאה הארץ (שם) דעל ידי החסד ברא הארץ, כמו שכתוב (תהלים פט ג) 'אמרתי עולם חסד יבנה'. והשרה שכנתו בתוכה על ידי שתעשו אתם בני ישראל צדקה ומשפט:

(שערי ארוכה אות צ)

בתקיעת שופר נשבר כל מקטרג

ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה לה' (תהלים כז ו). חזר לדבר על החדש הזה שכל המזמור מדבר. הנה ועתה היא תשובה (ב"ר כא ו), כלומר התשובה בחדש הזה היא מקבלת ומרצה מכל שאר ימות השנה, ואין קטרוג המקטרגים יוכל לבטלה, דבזה החדש כל החיצונים נכנעים, ואין להם פה להשיב ולא מצח להרים ראש. והו' שאמר ועתה, דהינו התשובה בחדש הזה, בה ירום ראשי על איבי סביבותי שהם החיצונים הסובבים אותי ומקטרגים עלי כל השנה, עכשיו בחדש הזה ירום ראשי בתשובתי עליהם, ולא יהיה בהם כח לקטרג. זאת ועוד, ואזבחה באהלו זבחי תרועה הוא השופר שאני תוקע בראש השנה, דעל ידי זה מתערבבים ונשברים, ומתקים בהם תרעם בשבט ברזל ככלי יוצר הנפצם' (תהלים ב ט):

(שערי ארוכה אות א)

תקיעת שופר מעוררת לתשובה

ויתן בפי שיר חדש תהלה לאלהינו יראו רבים וייראו ויבטחו בה' (תהלים מ ד). כאן בא לרמז על תקיעת השופר שתוקעים בראש השנה. דתקיעת השופר היא לשבר לבבות בני אדם ולהכניס בהם חרדה כדי שיתעוררו לשוב בתשובה, כמו שכתוב (עמוס ג ו) 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, דהשופר מחריד העם לשוב בתשובה. והו' ויתן בפי שיר חדש הוא השופר, בפי שיר עם הפולל גימטריא 'זה השופר' שהוא תהלה לאלהינו. ועל ידי תקיעת השופר יראו רבים וייראו, שתכנס בהם חרדה, ויבטחו בה' לשוב בתשובה:

(שערי ארוכה אות ק)

מקום רשעים הם. והנה רבותינו זכרונם לברכה אמרו (זהר ח"א סה:) שפעם אחת קורא לבני העולם (תהלים מט ב) 'ושבי חלד', ופעם אחת קורא להם (ישעיה לח יא) 'ושבי חלד', ואמר, שהטעם הוא, שבני אדם שחושבים העולם הזה עקר ותאותם לקבץ ממון ולצבר הון, ואינם רוצים להנות לעניים ולתלמידי חכמים, אלו מעשיהם כמעשה החלדה שגונבת וחוטפת ובאה חלדה אחרת או חיה אחרת וחוטפת והיא לא נהנית בו, כך מעשיהם של בני אדם הלוהטים אחר הממון לקבץ אותו ואינם מהנים עצמם ממנו בנתינת צדקה ובגמילות חסדים, וסוף סוף יבואו ימים ויאכלו אותו, ולא יקרא 'ושבי חלד', ועליהם אמר דוד המלך עליו השלום נמי האזינו כל ישבי חלד, ועליהם נמי סים המזמור ואמר (שם פסוק יא) 'ועזבו לאחרים חילם', שהכונה שאפלו זרעם אין נהנים ממנו כי אם אחרים. אמנם בני אדם שהם מחשבים כל הבלי העולם הזה אין בו ממש, ויודעים שהעולם הזה הבל וריק, והעקר הוא העולם הבא, וידם תמיד פשוטה ופתוחה לצדקה ולגמילות חסדים, ואין תאותם כלל לקבץ הממון, לזה קורא 'ושבי חלד', לשון מניעה, שמונעים עצמם מתאות עולם הזה ומתאות קבוץ הממון, אלו נקראים 'ושבי חלד':

(מעגלי צדק אות ר"ש)

לראש השנה:

התפילות והתקיעות בר"ה ויוה"ב

רננו צדיקים בה' (תהלים לג א). הם בני ישראל, דרננו צדיקים בה' עם האותיות גימטריא בני ישראל. לרמז דעל בני ישראל מדבר דלא שיה' למקרי צדיקים רק לבני ישראל שיש להם תורה ומצות. ועוד צדיקים במלוי צד"י דל"ת יו"ד ק"ף יו"ד מ"ם, המלוי עם האותיות והכולל גימטריא בני ישראל. הרי ישראל נרמזו במלת צדיקים. ואומר להם דוד המלך עליו השלום, אתם בני ישראל צריכים להיות צדיקים, דשם צדיקים לא נקרא כי אם עליכם כמו שרמזנו במלת צדיקים, וצריכים להזהר לקים שנקרא שמכם. לכן רננו צדיקים בה' עשו עצמכם צדיקים כדי שתהיו ראויים לרנן לה'. לישרים נאווה תהלה, הנה ישראל אותיות ישר אל. וכיון ששמכם גם ישר, צריכים להיות ישרים כדי שתהיה לכם נאווה תהלה להלל לאל, כי על זה בחר אתכם מכל האמות כדי שתהיו צדיקים וישרים: והו' שכתוב רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה דהינו בראש

חידה שבועית: איך מרמז רבינו בפסוק 'בראשית' שאין העולם עומד אלא על התשובה?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עזו והדר:

פרשת קרח:

הרב יוחנן לעווין מבני ברק.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מודן האביר יעקב' ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עזו והדר".

